

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора

Княжевої Ірини Анатоліївни

на дисертаційну роботу

КУРЧАТОВОЇ АНЖЕЛКИ ВІТАЛІЇВНИ

«Система формування умінь навчальної самоорганізації студентів
у закладах вищої освіти США»,

подану на здобуття ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із галузевими науковими науковими програмами.

Актуальність теми дисертаційного дослідження А. В. Курчатової «Система формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США» не викликає сумнівів і визначається об'єктивними тенденціями розвитку сучасної вищої освіти, що характеризується переходом від парадигми трансляції знань до парадигми формування особистості, здатної до безперервного навчання, саморозвитку та ефективного управління власною освітньою діяльністю.

В умовах стрімкого оновлення знань, цифровізації суспільства, зростання академічної мобільності та необхідності адаптації фахівців до непередбачуваних професійних ситуацій особливого значення набуває проблема формування в здобувачів вищої освіти умінь навчальної самоорганізації як одного з ключових чинників успішної освітньої та майбутньої професійної діяльності. Саме тому формування умінь навчальної самоорганізації дедалі більше розглядається світовою академічною спільнотою як необхідна передумова забезпечення якості вищої освіти та розвитку людського капіталу.

У цьому контексті особливий науковий інтерес становить система формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти Сполучених Штатів Америки, де накопичено значний досвід упровадження студентоцентризованих моделей навчання, технологій саморегульованого освітнього процесу, механізмів академічного

консультування, тьюторського супроводу та педагогічних практик, спрямованих на розвиток автономії здобувачів освіти. Осмислення, систематизація та наукова інтерпретація цього досвіду є особливо цінними для вітчизняної педагогічної науки й освітньої практики, оскільки відкривають нові можливості для вдосконалення теоретико-методичних засад професійної підготовки фахівців і модернізації української системи вищої освіти відповідно до сучасних світових тенденцій.

У контексті зазначеного, дисертаційне дослідження Анжеліки Віталіївни Курчатової «Система формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США» є своєчасною, соціально значущою, науково перспективною та безперечно актуальною як для розвитку порівняльно-педагогічних досліджень, так і для подальшого вдосконалення теорії та методики професійної освіти науковою працею.

Важливо зазначити, що дисертація А. В. Курчатової підготовлена відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти (нині кафедра освітніх наук) Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний номер 0116U003481). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 9 від 09 лютого 2026 р.).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

У результаті проведеного дослідження дисертанткою:

- проаналізовано теоретичні підходи до проблеми формування умінь навчальної самоорганізації студентів у сучасній педагогічній науці; визначено сутність поняття умінь навчальної самоорганізації студентів у межах різних наукових теорій;
- виявлено й систематизовано концептуальні моделі формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США, розроблено відповідну авторську концепцію;

- схарактеризовано нормативно-організаційні механізми функціонування системи формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США;
- запропоновано структурно-компонентний склад системи формування умінь самоорганізації навчальної діяльності студентів у закладах вищої освіти США;
- визначено суб'єктно-рольову структуру та схарактеризовано інституційну підтримку студентів у системі формування умінь навчальної самоорганізації у закладах вищої освіти США;
- розроблено модель та визначено педагогічні умови, що забезпечують ефективність формування умінь навчальної самоорганізації студентів у практиці американських закладів вищої освіти;
- обґрунтовано характерні особливості формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США та України;
- визначено шляхи екстраполяції ефективного досвіду формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США у систему вищої освіти України.

Нові факти, одержані здобувачем. У дисертації уперше:

- здійснено цілісний науково-педагогічний аналіз системи формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США як інтегрованого багаторівневого утворення, що охоплює нормативно-правовий, інституційний, організаційно-педагогічний та соціокультурний рівні;
- обґрунтовано й концептуалізовано систему (правовий, інституційний, організаційно-педагогічний та соціокультурний рівні) формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США;
- нормативно-організаційними механізмами функціонування системи формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США визнано механізми зовнішньої підзвітності та забезпечення

якості освіти: на макрорівні – через акредитаційні стандарти й федеральну освітню політику, на мезорівні – через університетські політики, правила та структури відповідальності;

- виокремлено структурно-компонентний склад системи формування умінь самоорганізації навчальної діяльності студентів у ЗВО США (метакогнітивний, поведінковий і мотиваційний компоненти);

- визначено суб'єктно-рольову структуру (передбачає розподіл педагогічної відповідальності між різними ролями та сервісами (викладання, advising, mentoring, tutoring, coaching), які адресують окремі елементи циклу саморегульованого навчання та забезпечують поступовий перехід здобувача вищої освіти від зовнішньо регульованого до автономного навчання) та схарактеризовано інституційну підтримку студентів у системі формування умінь навчальної самоорганізації у закладах вищої освіти США;

- розроблено модель (цільово-ціннісний, нормативно-інституційний, змістово-процесуальний, організаційно-технологічний та рефлексивно-оцінювальний компоненти) та визначено педагогічні умови (використання цифрових технологій як інструментів саморегуляції; підготовка викладачів до фасилітації, менторського й коучингового супроводу SRL; поєднання академічної свободи студентів із чітко визначеними та прозорими очікуваннями результатів навчання), що забезпечують ефективність формування умінь навчальної самоорганізації студентів у практиці американських закладів вищої освіти;

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Методологічне підґрунтя дослідження забезпечує взаємозв'язок і взаємодія студентоцентрованого, системного, діяльнісно зорієнтованого, метакогнітивного, технологічного та цифрового підходів. Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій аналізованого дослідження забезпечує також достатня джерельна база дослідження (522 найменування, із них – 406 іноземними мовами), комплексне застосування загальнонаукових

теоретичних, емпіричних методів дослідження і спеціальних методів порівняльної педагогіки, практичне упровадження дослідницьких результатів у роботу 6 закладів вищої освіти та 1 інституту післядипломної педагогічної освіти, про що свідчать відповідні довідки про впровадження. А. В. Курчатовою логічно сформульовано структурні компоненти дослідження, а саме його мета, завдання, об'єкт і предмет, які цілком відповідають темі дисертації. Дослідження характеризується послідовністю викладу матеріалу та взаємозв'язком його структурних компонентів; узгодженістю теоретичних положень зі сформульованими висновками та практичними рекомендаціями.

Аналіз тексту дисертації, реферату та змісту публікацій дисертантки дають змогу дійти висновку про наукову достовірність викладених автором результатів.

Значення отриманих результатів для педагогічної науки і практики.

Дисертаційна робота А. В. Курчатової є цілісним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, у якому представлено сукупність нових наукових положень, концептуальних ідей та теоретико-методичних узагальнень, що раніше не були предметом самостійного захисту. Отримані автором результати характеризуються науковою новизною, внутрішньою логічною єдністю, належним рівнем теоретичного обґрунтування та практичної спрямованості. У своїй сукупності вони забезпечують розв'язання важливої та актуальної наукової проблеми, пов'язаної з теоретичним осмисленням і науковим обґрунтуванням системи формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти, а також визначенням перспектив використання прогресивного зарубіжного досвіду для вдосконалення сучасної вітчизняної освіти. Практична цінність дисертаційної роботи полягає в тому, що представлені в ній теоретичні положення, результати порівняльно-педагогічного аналізу, наукові узагальнення та висновки мають значний потенціал для вдосконалення

сучасної системи вищої освіти України в контексті реалізації студентоцентрованого підходу та підвищення ефективності формування умінь навчальної самоорганізації здобувачів освіти.

Здобуті в процесі дослідження результати впроваджено в освітній процес Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 2026-01-26/06-01/364 від 17 лютого 2026 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка 4/26 від 16 лютого 2026 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 292 від 29 січня 2026 р.), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 7-н від 30 січня 2026 р.), Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (довідка від 10 лютого 2026 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-24/01/370 від 03 лютого 2026 р.), Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 103/02-13 від 02 лютого 2026 р.).

Рекомендації щодо використання результатів. Результати дослідження можуть бути рекомендовані до використання під час розроблення та оновлення освітніх програм, нормативно-методичного забезпечення організації освітнього процесу, удосконалення інституційних політик підтримки студентів, систем академічного консультування, тьюторського й менторського супроводу. Вони становлять практичний інтерес для закладів вищої освіти України з погляду впровадження ефективних механізмів розвитку навчальної самоорганізації студентів, зокрема шляхом творчої адаптації конструктивних елементів американського досвіду, пов'язаних із реалізацією індивідуальних освітніх траєкторій, функціонуванням центрів навчальної підтримки та використанням цифрових освітніх середовищ. Матеріали дисертації можуть бути використані в діяльності науково-педагогічних працівників для вдосконалення методики організації самостійної роботи студентів, розвитку навичок саморегульованого навчання, планування, самооцінювання та

рефлексії навчальної діяльності. Вони також можуть слугувати науково-методичною основою для розроблення програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, підготовки методичних рекомендацій, проведення семінарів і тренінгів, спрямованих на формування компетентностей педагогічного супроводу студентської навчальної самоорганізації.

Крім того, результати дослідження доцільно використовувати в освітньому процесі закладів вищої освіти під час викладання дисциплін із педагогіки вищої школи, порівняльної педагогіки, освітнього менеджменту, а також у процесі підготовки курсових, магістерських і дисертаційних досліджень, присвячених проблемам модернізації професійної освіти та розвитку академічної автономії здобувачів освіти.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Структура дослідження відповідає чинним вимогам, вона цілком виважена і підпорядкована виконанню восьми завдань. Анотації, вступ, п'ять розділів, висновки до розділів, загальні висновки пов'язані внутрішньою логікою і послідовністю викладу. Загальний обсяг дисертації складає 525 сторінок, основного тексту – 380 сторінок. Робота містить 4 рисунки. Список використаних джерел налічує 522 найменування, більшість із яких, а саме 406 джерел іноземною мовою, що є цілком виправданим, зважаючи на проблемне поле дисертаційного дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, вибір його теми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, розкрито його гіпотезу, провідну ідею, концепцію, методи, наукову новизну здобутих результатів, їх практичне значення; подано відомості про апробацію й упровадження результатів дослідження, публікації, схарактеризовано особистий внесок автора у роботах, опублікованих у співавторстві, висвітлено структуру дисертації та її обсяг. Акцентуємо увагу на тому, що здійснений аналіз дисертаційного дослідження А. В. Курчатової дозволяє стверджувати про чіткість, взаємоузгодженість і вмотивованість його основних наукознавчих складників (мета, завдання, об'єкт, предмет) Це

засвідчує, що дисертантка усвідомлює сутність проблеми та можливі шляхи її теоретичного і практичного вирішення.

Перший розділ дисертації – «Теоретичні та концептуальні засади проблеми формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США» – має ґрунтовний теоретико-концептуальний характер і присвячений з'ясуванню наукових засад формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США. Варто акцентувати й на здійсненому змістовному аналізі наукового дискурсу США щодо феномену навчальної самоорганізації, вдалому уточненні сутності й термінологічного поля досліджуваного поняття, виокремленні основних груп умінь навчальної самоорганізації та доведенні їх визначальної ролі в забезпеченні академічної успішності й готовності студентів до навчання упродовж життя.

Позитивної оцінки заслуговує систематизація провідних теоретичних підходів і концепцій американської вищої освіти, а також здійснений авторкою аналіз сучасних моделей саморегульованого навчання, що дозволило розробити власну концепцію формування умінь навчальної самоорганізації студентів. Запропонована концепція характеризується цілісністю та логічною структурованістю, оскільки поєднує методологічний, теоретичний і технологічний компоненти та створює належне наукове підґрунтя для подальшого дослідження проблеми.

У другому розділі дисертації – «Система формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США» – авторкою здійснено ґрунтовний аналіз системи формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США як цілісного, нормативно врегульованого та інституційно забезпеченого феномену. Переконаливо доведено, що в американській вищій освіті навчальна самоорганізація концептуалізується через категорію *self-regulated learning* і розглядається не як індивідуальна відповідальність студента, а як результат цілеспрямованого педагогічного проєктування та системної взаємодії всіх

суб'єктів освітнього процесу.

Безсумнівним здобутком розділу є виокремлення нормативно-організаційних механізмів формування умінь навчальної самоорганізації на макро- та мезорівнях, що дозволило розкрити специфіку американської моделі забезпечення якості освіти, в якій розвиток self-regulated learning набуває статусу нормативно значущого результату навчання. Науковий інтерес становить також запропонований авторкою структурно-компонентний склад системи умінь навчальної самоорганізації, представлений метакогнітивним, поведінковим і мотиваційним блоками, які у взаємозв'язку забезпечують здатність студента до свідомого управління власною освітньою діяльністю.

Заслуговує на позитивну оцінку й обґрунтування суб'єктно-рольової структури формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США. Дисертантка переконливо демонструє перехід американських університетів до мережевої моделі педагогічної взаємодії, у межах якої функції підтримки саморегульованого навчання розподіляються між різними суб'єктами та інституційними структурами, створюючи багаторівневу систему супроводу й розвитку навчальної автономії студентів.

У третьому розділі дисертації розкрито змістово-дидактичні та методико-технологічні засади формування умінь навчальної самоорганізації студентів в університетах США. Авторкою переконливо доведено, що розвиток умінь навчальної самоорганізації в американській вищій освіті має наскрізний характер і забезпечується через інтеграцію відповідних стратегій у зміст навчальних дисциплін, проєктну, дослідницьку та міждисциплінарну діяльність студентів. Цінним є висновок про переорієнтацію американської вищої освіти від знаннєвої до діяльнісно-компетентнісної моделі, у межах якої важливим результатом навчання стає не лише засвоєння предметного змісту, а й оволодіння способами самостійного навчання.

Значний науковий інтерес становить здійснений аналіз методичного забезпечення розвитку умінь навчальної самоорганізації як цілісної

інфраструктури саморегульованого навчання, що охоплює активні та компетентнісно орієнтовані методи, інструменти формувального оцінювання, рефлексивні практики та інструкційну підтримку студентів. Обґрунтованим є висновок про трансформацію ролі викладача, який у сучасному освітньому середовищі виступає не стільки транслятором знань, скільки фасилітатором, наставником і проєктувальником умов для розвитку навчальної автономії здобувачів освіти.

Схвалення і підтримки заслуговує характеристика технологічних інструментів і цифрових платформ формування умінь навчальної самоорганізації студентів. Дисертантка переконливо доводить, що цифрові ресурси набувають педагогічної ефективності лише за умови їх інтеграції в цілісну методико-технологічну модель навчання, яка забезпечує прозорість вимог, структурованість освітнього процесу, своєчасний зворотний зв'язок, підтримку метакогнітивної діяльності та можливості для постійного моніторингу й корекції індивідуального освітнього поступу здобувачів вищої освіти.

У четвертому розділі дисертації представлено авторське бачення моделювання системи формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США. Безсумнівною перевагою розділу є розроблення цілісної моделі, яка характеризується внутрішньою логічною узгодженістю та охоплює цільово-ціннісний, нормативно-інституційний, змістово-процесуальний, організаційно-технологічний і рефлексивно-оцінювальний компоненти. Запропонована модель відображає багаторівневий характер формування умінь навчальної самоорганізації та забезпечує інтеграцію ціннісних орієнтирів, інституційних механізмів, педагогічних технологій і рефлексивних практик у єдину систему.

Суттєвим здобутком роботи є обґрунтування функціонального призначення кожного компонента моделі, що дозволило розкрити механізми переходу студента до позиції активного суб'єкта власної освітньої діяльності, здатного до самостійного цілепокладання, планування, моніторингу та

корекції навчальної діяльності. Позитивної оцінки заслугове акцентування уваги на ролі цифрового освітнього середовища та рефлексивно-оцінювальних механізмів як чинників забезпечення стійкості саморегульованого навчання.

Вагомим науковим результатом виступає визначення та наукове обґрунтування педагогічних умов формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США, серед яких особливе значення мають використання цифрових технологій як інструментів саморегуляції, підготовка викладачів до фасилітації та менторського супроводу студентів, а також поєднання академічної свободи здобувачів освіти з чітко визначеними очікуваними результатами навчання. Сукупність окреслених положень надає розробленій моделі завершеного та практико зрієнтованого характеру.

У п'ятому розділі дисертації А. В. Курчатовою здійснено порівняльно-педагогічний аналіз тенденцій розвитку проблеми формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США та України. На особливу увагу заслугове виявлення концептуально-парадигмальних, інституційних і методичних тенденцій розвитку досліджуваного феномену, що дало змогу не лише встановити спільні вектори модернізації вищої освіти обох країн, а й виявити принципові відмінності у механізмах педагогічного забезпечення саморегульованого навчання.

Переконливим видається висновок дисертантки про те, що в американській системі вищої освіти *self-regulated learning* розглядається як педагогічно спроектований, багатокomпонентний процес, інтегрований у систему цілей, результатів, змісту та оцінювання навчання, тоді як в українському освітньому просторі самоорганізація студентів поступово набуває ознак інтегральної освітньої компетентності, однак ще перебуває на етапі її концептуальної та операційної конкретизації.

Науково значущими є результати аналізу інституційного виміру проблеми, які засвідчують, що американський досвід характеризується високим рівнем інтеграції розвитку навчальної самоорганізації в політику студентського успіху, розгалуженою системою академічного консультування та багаторівневою інфраструктурою підтримки студентів. Натомість вітчизняна практика, попри нормативне закріплення принципів автономії та відповідальності здобувачів освіти, ще не забезпечує достатнього рівня інституційної операціоналізації зазначених положень.

Заслуговує на позитивну оцінку і здійснений авторкою аналіз методичних тенденцій, який переконливо демонструє, що в університетах США формування умінь навчальної самоорганізації є органічно інтегрованим у педагогічний дизайн освітніх програм і навчальних дисциплін, тоді як в українських закладах вищої освіти активні та проєктні методи навчання лише опосередковано впливають на розвиток саморегулятивних умінь і ще недостатньо супроводжуються їх цілеспрямованим проєктуванням та чіткими критеріями оцінювання.

На увагу та підтримку заслуговує інтерпретація цифровізації як педагогічно обґрунтованої умови розвитку саморегуляції навчання, де в американській вищій освіті цифрове середовище постає як цілісна екосистема підтримки «замкненого контуру» self-regulated learning. Авторка обґрунтовано підкреслює, що поєднання LMS, learning analytics та аналітичних панелей забезпечує не лише організацію навчального процесу, а й його постійний рефлексивно-аналітичний супровід, тоді як в Україні цифровізація переважно реалізується в організаційно-контрольній логіці, орієнтованій на адміністрування, фіксацію та звітність, що обмежує її потенціал як інструмента розвитку навчальної самоорганізації.

Науково цінним є також порівняльний аналіз трансформації ролі викладача, який демонструє інституційно підтриманий перехід у США до моделі фасилітатора і дизайнера саморегульованого навчання, тоді як в українському освітньому просторі така трансформація лише формується як

відповідь на виклики цифровізації, автономізації студентів і нестабільності освітнього середовища. Дисертантка аргументовано підкреслює, що в Україні ця зміна має характер не еволюційного вдосконалення, а компенсаторної реакції на наявні інституційні та методичні розриви у забезпеченні студентської автономії.

Суттєвим здобутком роботи є визначення шляхів екстраполяції американського досвіду у вітчизняну систему вищої освіти, зокрема через запровадження адаптаційних програм типу «перший рік», розвиток моделі викладача-фасилітатора, розширення практик академічного партнерства та міжнародного обміну, а також формування інтегрованої інфраструктури навчальної підтримки студентів. Запропоновані А. В. Курчатовою напрями мають системний характер і логічно впливають із здійсненого порівняльного аналізу.

Переконливими вважаємо кінцеві результати роботи, достовірність яких підкріплено коректним використанням комплексу дослідницьких методів. Загальні висновки відповідають завданням дисертаційного дослідження. Значний науковий і суто практичний інтерес становлять додатки, викладені на 59 сторінках, зміст яких доповнює і збагачує наведену на сторінках дисертаційного дослідження інформацію.

У цілому, зміст дисертації свідчить про належний рівень наукової підготовки дисертантки, глибоке володіння методологією педагогічного дослідження та творчий підхід до розв'язання поставленої наукової проблеми, що уможливило успішне виконання визначених дослідницьких завдань.

Повнота викладення основних результатів дослідження в опублікованих наукових працях автора. На основі аналізу змісту публікацій А. В. Курчатової (26 наукових праць, із яких: 20 статей у наукових фахових виданнях України, 5 статей у наукових виданнях, що індексуються в міжнародних базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 1 розділ монографії, 10 – додатково відображають наукові результати

дисертації) можна констатувати, що вони відповідають темі дисертації, повно повною мірою відображають ті наукові положення, висновки та рекомендації, що було отримано в результаті проведеної роботи. Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Структура, зміст, загальні висновки, що викладені в рефераті повністю відображають основні положення дисертації.

Зміст дисертаційного дослідження відповідає предметній галузі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи А. В. Курчатової, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. Уважаємо доцільним подальше уточнення співвідношення понять «самоорганізація», «саморегульоване навчання» та «автономія студента» з метою підсилення термінологічної однозначності в межах запропонованої концепції.

2. Цілком доречним і виваженим видається застосування в дослідженні студентоцентрованого, системного, діяльнісно зорієнтованого, метакогнітивного, технологічного та цифрового підходів. Водночас методологічне підґрунтя дослідження могло бути розширене через включення акмеологічного підходу, що дозволило б додатково підсилити акцент на результативно-особистісному вимірі формування умінь навчальної самоорганізації студентів і повніше відобразити механізми їхнього професійно-особистісного становлення в умовах вищої освіти.

3. Результати дослідження набули б більшої наочності за умови їх візуалізації у формі структурних схем або матричних моделей, що відображають взаємозв'язки між компонентами моделі та педагогічними умовами її реалізації.

4. Бажано було більш детально окреслити ризики й обмеження екстраполяції окремих елементів американської системи SRL в український

освітній контекст, з урахуванням структурно-організаційних особливостей та відмінностей у фінансово-інституційних можливостях закладів вищої освіти.

5. З огляду на теоретичну і практичну значущість аналізованої роботи, доцільним видається подальше посилення емпіричного складника дослідження через подальшу апробацію запропонованої моделі в умовах українських закладів вищої освіти з фіксацією динаміки сформованості умінь навчальної самоорганізації студентів за кожним із структурних компонентів.

Проте висловлені зауваження, пропозиції та побажання не впливають на позитивне враження від дисертації в цілому та не знижують її цінність.

Висновок про відповідність дисертації встановленим чинним вимогам. Аналіз дисертації, реферату й опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Система формування умінь навчальної самоорганізації студентів у закладах вищої освіти США» є самостійною, завершеною науковою працею, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) і пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. 3 1197), а її авторка, А. В. Курчатова, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Ірина КНЯЖЕВА